

Орхание, 16. XII. 1877 г.

Наща аванъ-гвардія стои край Искара подъ Софія и за увереніе утре безъ друго ще влезимъ безъ никакви загуби съ една приказка; задето ма питати, то са заеха отъ наща войск. И заминувамъ за Софія съ божіята сила, яви ми за на каде да проваждамъ хора да испитоватъ, щото въ Софія и Златица са сварши.

(Арх. отд. на Соф. Н. библ. II. В. 446).

М. Петковъ съобщава отъ 23. XII. 1877 г., Тетевенъ, на Н. Кабакчиевъ въ Ловечъ:

За сега прохода за София е вѣче свободенъ, руските войски вжрватъ и г. Гурко пристигна до моста на Искара, и моятъ пратеникъ, като са возвращалъ отъ камъ Златица за София, стигналъ до Таш-кисанъ и го вжрнали, че не можалъ да земе добри извѣстия за София за турската войска, защо го вжрнала руската стража; за София ми известява, че сжрбето пристигнали близо 4^и—5^и чяса до София.

(Арх. отд. на Соф. Н. библ. II. В. 467).

11. Освобождение на Софія

София била освободена на 23. XII. 1877 г. Ген. Гурко назначилъ за административенъ началникъ кн. Оболенски, а за времененъ градски съветъ: Илия Цановъ, бившъ управителъ на турското сиропиталище; М. К. Буботиновъ, Ст. Цвѣтковъ, Ив. Андоновъ, Василь Ант. Найденовъ и Дим. Михайловъ (вж. Д. Буботиновъ, Приносъ къмъ „Историята на г. Сръдецъ“. Соф. общ. вестникъ, г. I, 1914, бр. 1, с. 2—4). Илия Цановъ съобщава на Костаки Анковъ въ Вратца за освобождението (вж. П. Динековъ, Кога е освободена София. В. Миръ г. XLII, 1936, бр. 10643, и Гражданинъ, Илия Цановъ пръвтъ кметъ на София, тамъ, бр. 10647).

Софія, 2 януарій 1878.

Братъ Костаки,

Съ време чухме превземаніето на Враца отъ руските войски, по слѣдствие на което останахме раздѣлени.

Ніе тука претърпѣхме големи страхове, защото турското правителство искаше да ны кара да се преселяваме и бѣше рѣшило да изгори Софія и да е обърне на прахъ и пепель, но слава Богу, който преобрна умо му и който ны избави отъ угрожающата пропастъ. Руско-импер. войски съ бързата си стѣпка спомогнаха много на избавленіето ни отъ смъртъ и така на 23 декемврія хванахме свободно да дихаме. Тука всичко е спокойно, но само още работите куцатъ, защото турците преду оттегляването си оплячкаха градъ-о, а българете съ пристиганъето на руските ограбиха и сасипаха турскиѣ къщи и анбаре. Но надамъ се всичко да се умири и нареди. Руските ма опредѣлиха за началникъ на градско то управление, но, като дойде тука граждански управителъ, я ще се оттеглимъ и ще дойдеме у Враца да седиме, до кога се преземе Видинъ, защото софіянциите се показаха, че са хора почти дивацы и че они слободата я свързватъ съ самопроизволъ-тъ. За Мито са научихме,